

צ'בזטי מזהר"ן

תנינא

דף כב:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה כא

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

כב:

ליקוטי

כ בא כב כג כד

מוהר"ן תנינא

תורה אור
שמות כא (כב) וכי יצאו אנשים וגו' ונתן אשה הרה ויצאו ללדיה ולא יתה אסון ענוש יענש פגוש ישיט עליו בעל האשה ונתן בפלילים: (כג) ואם אסון יתה ונתנה נפש תחת נפש: תורה כב

במדבר בהעלותך יב (ג) והאיש משה ענו מאד מפל האדם אשר על פני האדמה: ירמיה כח (ו) ויאמר ירמיה הנביא אמן בן גשעה ירדו ימים ירדו אשך נבאת להשיב פלי בית ירד וכל הגולה מקבל אל המקום הזה:

תורה כג
ישעיה לה (י) ופדתי ירדו לשבון נבאו ציון ברנה ושמלת עולם על ראשם ששון ושמחה ישגו וגו' יגו ואתנה:

תורה כד
תהלים צב (ד) עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור: (ה) כי שמחתי יקוק בשעריך במשיב ירדו ארנו:

ה יסעודו על ערש דוד דברים ראה טז (טו) שבועת ימים תהו ליקוק אלתיך בשקום אשר יבחר יקוק כי יברכך יקוק אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיו ויהי את שמח:

תהלים כו (ט) ובתי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים את תבואה:

ולפעמים גם האשה הרה בעצמה ניוזקת עיי' ונסתלקה. כמו כן בבחי' הנ"ל, היינו שלפעמים נפסדין האנשים בעצמן שנתפרסמו קודם זמנם שהם בחי' נפלים אבל עדיין לא נסתלק הדרך חכמה בעצמו רק הנפלים לבד. ויכולין אחרים להתעבר שם בבחי' הריון הנ"ל, כמו במשל אשה הרה כנ"ל. ולפעמים נפסד גם הדרך חכמה בעצמו באופן שאפי' איש אחר אינו יכול ליכנסם לשם בבחי' הריון לגלות ולהוציא זה הדרך לעולם, שזה בחי' מיתת האשה הרה כנ"ל. ולפי הפגם כן העונש כמו שמפורש בתורה, [א] אם לא יהי אסון באשה ענוש יענש בממוק, היינו עניות שנעשה כשאין הפגם גדול כ"כ כנ"ל. ואם יהי אסון [ב] באשה שגרמו להפסיד גם הדרך בעצמו כנ"ל אזי ונתת נפש תחת נפש היינו מיתה כנ"ל. ה' יצילנו :

כא [ג] יכשמהדשין הידושי תורה, ואזי יש אלו הידועים המסתכלי' ומצפים עיי' וצריך להעמיד אנשי חיל [ד] להעמידם לפנייהם ולאחריהם כדי שלא יתקרב זר וזה נעשה עיי' לימוד הפוסקים [ה], שצריך ללמוד פוסקים קודם ההידוש שמחדש ואח"כ. ועיי' נעשין בחי' אנשי חיל מלפניהם ומלאחריהם. והתורה יורדת והולכת ביניהם לבמה, כי האנשי חיל עומדים עם הכלי זיון ואינם יכולים אלו הנ"ל להתקרב :

כב [ו] בענין ההכנעה מועים העולם הרבה. כי הלא כמה אנו מייגעין עצמינו בעבודות וכתפלה"י כדי לצאת ממוחין דקטנות למוחין גדולות [ז]. וא"כ א"א שיהי ההכנעה בפשיטות כי א"כ הוא נכנס לקטנות [ח]. ועיי' בהכרה שיש בזה דעת [ט], ועיי' לאו כל אדם יכול להיות עניו כראוי רק משה רבינו ע"ה הוא הי' עניו מכל האדם אשר על פני האדמה [י]. ורז"ל קראו לענוה שאינו כראוי הנופה [יא] כשארז"ל (סוטה מא ע"ב) על ירמי' הנביא שהיה עניו נגד הנביא שקר הנני' ואמר לו בהכנעה אמנ כן יעשה ה' [יב] וארז"ל על זה כל המחניף וכו' לסוף גופל ביד בנו וכו' :

כג [יג] בענין השמחה, עיי' משל שלפעמים כשבני אדם שמחים ומרקדים, אזי הוטפים איש אחד מבחוי' שהוא בעצבות ומרה שחורה ומכניסים אותו בעל כרחו לתוך מחול המרקדים ומכריחים אותו בעל כרחו שיהי' שמח עמהם ג"כ. כן יש בענין השמחה, כי כשאדם שמח אזי המרה שחורה [יד] והיחורים נסתלקים מן הצד. אבל מעלה יתירה להתאמן לרדוף אחר המרה שחורה דווקא להכניס אותה ג"כ בתוך השמחה באופן שהמרה שחורה בעצמה תתהפך לשמחה שיהפך המרה שחורה וכל היסורין לשמחה כדרך הבא לתוך השמחה שאז מגודל השמחה והחדה מהפך כל הדאגות והעצבות והמרה שחורות שלו לשמחה. נמצא שהומף המרה שחורה ומכניס אותה בעל כרחו לתוך השמחה כמשל הנ"ל. וזה בחי' (ישעיי' לה) [טו] ששון ושמחה ישיגו ונפו יגון ואנחה שהיגון ואנחה בורחים ונסים מן השמחה כי בעת השמחה טרף היגון ואנחה

לעמוד מן הצד כנ"ל. אבל צריך לרדוף אחריהם דייקא ולהשיגם ולהגיעם להכניס אותם דווקא לתוך השמחה כנ"ל וזהו ששון ושמחה ישיגו וכו' שהששון ושמחה [טז] ישיגו ויתפסו את היגון ואנחה שהם נסים ובורחים מן השמחה להכניס אותם בע"כ לתוך השמחה כנ"ל. כי יש יגון ואנחה שהם הס"א שאינם רוצים להיות מרכבה אל הקדושה וע"כ הם בורחים מן השמחה עיי' צריך להכריח אותם [יז] לתוך הקדושה דהיינו השמחה בעל כרחם כנ"ל [יח]:

כד [יח] מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד [יט], ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחורה בכל כחו [כ]. וכל החולאת הבאין על האדם כולם באין רק מוקלקול השמחה. כי יש עשרה מיני נגינה שהם בחי' שמחה כ"ש (תהלים צב) עלי עשור וכו' כי שמחתני ה' בפעלך וכו'. ואזי יוד מיני נגינה באין בתוך עשרה מיני דפיקין והם מהיין אותן [כא]. ועיי' כשיש לקול ופגם בהשמחה שהיא בחי' יוד מיני נגינה עיי' באין חולאת מן היוד מיני דפיקין שנתקלקליו עיי' לקול היוד מיני נגינה שהם השמחה כנ"ל כי כל מיני חולאת כלולים ביוד מיני דפיקין [כב]. וכן כל מיני נגונים כלולים ביוד מיני נגינה. וכפי [כג] לקול השמחה והניגון כן בא חולאת [כד] כנ"ל. וגם חכמי הרופאים [כה] האריכו בזה שכל החולאת על ידי מרה שחורה ועצבות, והשמחה הוא רפואה גדולה [כז]. ולעתיד תתגדל השמחה מאד, ועל כל אמרו רז"ל (ירושלמי סוכה פ' לולב וערבה ה') (ובבב"ר שמיני פ' יא [כח]), עתיד הקדוש ברוך"ה הוא להיות ראש הולא לצדיקים לעתיד לבא"ה דהיינו שעשה מחול לצדיקים והוא יתברך יהי' ראש הולא. כי שכינה מעלה מראשוניו של הולא כמו שדרשו רז"ל (נדרים מ) שנאמר [כט] ה' יפעדנו על ערש דוד. כי אין להחולה שום חיות רק השכינה מחי' אותו. ולעתיד על ידי השמחה יתתקן כל החולאת כנ"ל ואז יהיה הש"י ראש הולא דהיינו ראש המחול כנ"ל, כי השמחה היא בחי' תיקון החולה כנ"ל. ובשביל זה נקראין השמחה והריקודין הולא כנ"ל כי הם תיקון החולאת כנ"ל :

והכלל שצריך להתגבר מאד בכל הכחות להיות אך שמח [ל] תמיד. כי טבע האדם למשוך עצמו למרה שחורה ועצבות [לא] מהמת פגעיו ומקרי הזמן [לב], וכל אדם מלא יסורים. עיי' צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד, ולשמח"ה א"ע בכל אשר יוכל ואפי' במיילי דשמותא [לג]. אף שגם לב נשבר [לד] הוא טוב מאד, עכ"ז הוא רק באיוו שעה וראוי לקבוע לו איזה שעה ביום לשבר לבו ולפרש שיחתו לפני ית' כמובא אצלנו [לה]. אבל כל היום כולו צריך להיות בשמחה [לז]. כי מלב נשבר בקל יכולין לבא למרה שחורה, יותר מאשר יכולין ליכשל עיי' שמחה ח"ו לבא לאיזה הוללות ח"ו. כי זה קרוב יותר, לבא מלב נשבר למרה שחורה. על כן צריך שיהי' בשמחה תמיד [לח] רק בשעה מיוחדת יהי' לו לב נשבר :

א שמות כא כב ולא ייה אסון ורבינו נקט לשון גמי כנ"ל
ב שמות כא כב ואם אסון יהיה
ג לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
ד בתקפת ש' ראשונה שמאלית ומימית וש' שניה ימינית
ה שמות רבה ל'
ו ספר המדות הרושין דארייתא ח"ב את ו'
ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
ח עיי' לקטן תורה לת תנינא
ט עיי' לעיל תורה קצו ושיחות הר"ן קמ
י עיי' פירס (לרמ"ק) פרק כג ערכי הכנויים ענה ח"ת ובה מתעלם הדעת
יא במדבר י' ג' [עיי' היכל הברכה]
יב עיי' שערי תשובה שער ג את קפו. ובאגרות משה א"ח ח"ב סימן נא.
יג דרימה כה ו' עפרש"י שם
יד עיי' גם ישעיה ג' א
יז עיי' שער עשרת פו ח"א כרך ב' - י"ד, הערות סימן א' הערה ד' תשובה בענין החילוק בין ששון לשמחה. עיי' ברכות טו: שמחה זה יו"ש וששון מילה ובח"ס (כתובות

ה. למד משם ששמחה גשמיית וששון רוחני ולפי"ז ששון דייקא מטלק יגון ושמחה אנתח
ו בתולד- להכריח אותם להכניס אותם לתוך (הוסף שתי תיבות)
ז עיי' לק"ה פ"ר ג' א' הובא בש"ש ק"ח סימן ח'
ח לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו עיי' י"ב מהור"ב ח"ב סימן לו
ט עיי' דברים כח (כז) תחת אשר לא עבדך את יקוק אלהיך בשמחה ובטוב לבב טרב כל: עיי' ש"ש א"ח סימן תקנא (א) משנכנס אב נמנעין בשמחה. (מכאן שכל השנה מצוה לשמח בלא מיעוט) עיי' חת"ם עת"ל ויח' ג' כב שהיא המצוה הראשונה שמקיים נער ביום הכר מצוה.
י עיי' לקטן תורה מד תנינא
יא **תיקון סט טז קה**. עיי' תיקון סט דף קו. ויי' דעת ותבונה פרק ג בשם שער רוח הקודש הארוז"ל. עיי' ספרי מעשיה' ו' בעטלעס יום ששיר ויי' שער המצוות פרשת וירא. שער מאמרי רשב"י על תיקון סט דף קו. כמו שתנועות הדופק יורד על חולאי הגוף כך יורד על חולאי הנשמה
יב בתולד- קלקול
יג עיי' שבילי אמנה (לרבי מאיר אלדבי שנת ק) נתיב המיש' שבילי תשעיי' מטע

משם נמצא בקצור ש"ע לב כב ועיי' קהלת יעקב ערך מחלה ויערן מחלת תולדות יעקב יוסף משפטים את יג ד"ה ובה יובן ויבדנתם.
כ עיי' לעיל תורה כג את ה' [סוף דף לה]:
כא ובבגרות המאור [קפג] נר ג כלל ו' ח"ו פ"ג.
כב עיי' רבינו יונה ובגרות דוד ותרומם על משלי י' כב והגר"א על משלי י' יד
כג ירושלמי בבגרות העין יעקב את ג' עיי' גם ירושלמי מגילה פ"ב ה' ד' ובעוד קטן פ"ג ה' ד'
כד את ג' עיי' גם ליקוט שמעוני ישעיהו כד רבו תכו ומשלי לא רמו תתקטס
כה רבו תכו - הקב"ה בתולד- ברוד בתקפת נואה שכתוב ברוך
כז מתוצר - לבוא
כח תהלים מ' ד' עיי' שער הפוסקים
כט להאריז"ל שם
ל' עיי' דברים טו טו
לא כי מהלכסות החומר הטבע נלמח עמהה.
לב החומר עיקרו מיסוך הנפש שגמנו חלה עלנות כחלמה כשער התקוה להכחי'. ובהלכסות החומר כלה השמחה. (סם שמחול)
לז תולדת הקודש שמכתי וינא פרק דרך חיים שכתב מוסר (ה) (נדף ע: במהורות ירושלים תשלח) אין רגע בלא פגע. עיי' גם שיחות הר"ן סימן שח

מ בתולד- לשמח
מ עיי' לקטן סוף תורה מה תנינא עיי' שיחות הר"ן סימן כ' שאמר שנראה שא"ל לבא לשמחה אלא עיי' עניני שמוות עיי' חיי מוהר"ן סימן תקצג ורמג. ולק"ה א"ח ברכת הדאה הלכה ו' את יד ואת לש ואת נו ותפילין ו' ה' וערובי תחושין ד' יא. ותפילת אפים ד' ה' שזה מה שנהגו תנאים ואמוראים לומר מילי בדריחותא לפני הלימוד, ויין חוקנין דברים א' ו' שגם משה רבנו נהג כך. וקצרו לקוטי מוהר"ן השלם תורה' ה' תנינא את ו' ועיי' בהגה הלשון כתובות יא אהיא שטתי לסבא ובערובין נד: בפרי"ש ד"ה באהבתה תשנה תמיד וגמ' תענית כב שאמר אליהו איזה הם בני עוה"ב עיי' לקוטי שטתי לתובא דקשה לשון בדריחותא שהרי בשבת ל' לעיל מיניה א"ח השכינה שריה מתוך שזקן וכו' אלא מתוך שמחה של מצוה עיי' שם.
מג לה"ש ח' תהלים נא י' עיי' שיחות הר"ן סימנים מא, מה, רלא, ותניא פלא". וילקוט דברי חכמים ערכים סימן שנת.
מז לקטן בתורה כח עיי' ספר השתפכות נפש עיי' שיחות הר"ן סימן כ' שעיי' בנבל ליהר שעה ללב נשבר ושיחה לפניו ית' ועוד

כמה צריך להתחוק בשמחה עיי' תורות י' מב רפב ובח"ב י' מה. עוד במעלת השמחה. עיי' ספר העיקרים נאמר ג' פרק לג השמחה סיבה עיקרית ליקום ושליוות כל דבר ואפילו אצל גויים עיי' ועיי' כ"ב אנו סותר לחיוב לעבוד מתוך ראה. נמנע גם עמה שמטות האל נשלחו טוף אל ע"פ עכ"פ עמה כהני' האל כן הכי עמלי ללאת מעלנות.
ק וגם על זה צריך ישוב הדעת כי עיי' ספר המדות שמחה אות יג מי שרגיל בשחוק בדיעות שהוא רחוק מגדולת הש"י, ועיי' בזה בספר העיקרים הנ"ל. ועיי' לק"ה נטילת ידים לסעודה ו' י"ט שטחה הוא הרחבת הלב בהשתוקקות נמרץ להשי' בחי' שובע שמחות את ענין וכו'. (עיי' טרה י' עשמה האל עיי' רוח הלכות וכעוסה עמהחא ליון ונלמן אזי נעשה חמלה ס' ויקולוין ועיי' שמוח ה"ן קלא וכן בעושה פל מנינא עמלחא כלהחא עממה על שוכה להשועריל וכקוים מלחח ס' מרוב עממה על מלחח מנו ומטוכה ויומס נטיס והמחה מלוה מנו ויומס לזר ולזר וק' ק' בני עלוי עיי'. ועיי' עמלח עממה האל מלוה גיולה כממלח כאלו לא אמנ עממה לקוד מתי)

מאמר כשמחדשים הידושי תורה

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

מבאר כיון שחדושי תורה הסט"א אורבת לינק מהם לכן צריך ללמוד פוסקים לפני שמחדש ואחרי כן והם שומרים שלא תינק.

ליקוטי הלכות

אין

שיחות

אין

קושיות

א. צ"ע מה החילוק מדוע מחדושי תורה יש יניקה ומפסקי הלכה אין מהם יניקה.

ב. לימוד פוסקים האם הכוונה לשינון הלכות פסוקות או הכוונה לעיין בהם עד שמבין את ההלכה על בוריה, אלא שלא מחדש בה דבר רק מבין היטב אותה ואת החדושים שחדשו בה המפרשים. ונ"ל שעיקר השמירה של הלימוד פוסקים היא ידיעת ההלכה ברורה בכוונה לקיים, ממילא גם הלימוד בעיון בה, לא לחדש אלא להבין מה שהמפרשים פירשו בה נקרא ללמוד פוסקים, להבדיל ממה שמחדש דבר מתוך דבר שעדיין לא חדשו. שזה נקרא חדוש שעליו הקטרוג.

ג. וצ"ע מה היניקה של אותם ידועים מחדושי התורה?

ד. צ"ע האם היניקה היא מהלימוד בעיון או מהחידוש עצמו. דהיינו לפי המבואר כאן שהידועים מסתכלים ומצפים על זה האם הכוונה שמטעים אותו בשעה שבא לחדש או אחרי שחידש הם יונקים מהחידוש?

ה. וצ"ע כיצד הפסקי הלכה שומר מהיניקה מחדושי התורה.

ו. מדוע האנשי חיל הם מלפנים ומאחור, משמע יש יניקה מבחי' לפנים ויניקה מבחי' אחור וצ"ע.

ז. דברי רבנו כאן נמצא גם בספר המדות ושם ציין הטשערינער-רב למדרש רבה שם מבואר שהדינים שלימד משה את בני ישראל לפני מתן תורה ואחריה, היו שמירה למה שקבלו במתן תורה. וצ"ע מדוע מתן תורה נחשב כחידושי תורה שצריכים שמירה ולא כפסקי הלכה.

ח. בספר המדות וכן במדרש שכנראה שהוא המקור לדבריו, משווה בין חדושי דאורייתא לצדקה וצ"ע הקשר דהיינו איזה יניקה יש מצדקה והאם היא אותה יניקה כמו מחדושי תורה או שכל המשותף להן היא שיש יניקה וצריכה שמירה? ואיך הפסקי הלכה שומרים מהיניקה?

הקדמה

רבנו הזהיר הרבה מאד ללמוד פוסקים יותר מכל הלימודים כמבואר בשיחות הר"ן כט, וגם אמר שצריך לחדש בתורה ושמועיל לברור המדמה (ראה תורה קה ועוד)

כאן מבאר רבנו שכל חדוש תורה, הסט"א רוצה לינק ממנו, וכבר דיבר מכעין זה בתורה רסב שעל כן צריך לבכות עי"ש². וכאן מחדש שזה דווקא חדושי תורה, אבל מפסקי הלכה אין להם יניקה. על כן הפסקי הלכה הם שמירה לחדושי התורה מיניקת הקליפות.

¹ כח בסלו ער א טבת תשפ"ד ירושלים

² תורה רסב - דע, שעל ידי התחדשות התורה נעשה נהרות, כי כשמתחיל לחדש בתורה, אזי מתחיל לנבע מעין בבחינת (יזאל ד): "ומעין מבית ה' יצא", שהוא השכל, כמו שפתיב (משלי כ"ד): "בחקמה יבנה בית". וזה המעין בתחלה הוא צר וקטן, ואחר כך מתרחב ומתפשט יותר ויותר, עד שנעשה ממנו נהרות, והכל באים לשתות מאלו הנהרות: על כן מי שרוצה לחדש חדושי דאורייתא שיש בהן ממש, הוא צריך לבכות מקדם, כי שנעשו נהרות הנ"ל והכל באים לשתות מהם, אזי יבואו גם כן קלפות וסטרא אחרא, חס ושלום, לשתות גם כן משם, על כן צריך לבכות מקדם, ואזי עושה על ידי הבכי נהרות, בבחינת (איוב כ"ח, עין רש"י שם): "מבכי נהרות חבש"; שעל ידי הבכי מתקן נהרות, ומשם שותין די ספוקם כל הקלפות וסטרא אחרא. ואחר כך בשעושה נהרות מחדושי דאורייתא שמחדש אחר כך, אזי יכול להמשיכם רק למקומות שצריך, שלא ישתו ממנו זרים. ועל כן חבור ההלכות והחדושי נקרא מסכת. זה בחינת (תהלים ק"ב): "ושקני בבכי מסכתי" שצריך למסך המשקה בבכי, כי צריך לבכות מקדם כנ"ל: וזה בחינת (תהלים קל"ז): "על נהרות בכל שם ישבנו גם פכינו", זה בחינת תלמוד בבלי שנעשה

עניין זה מביא רבנו גם בספר המדות בשני מקומות¹ ושם הטשערינער-רב ציין למדרש רבה בפרשת משפטים². ונראה שהתורה הזו היא ביאור המדרש. כי קשה להבין שם מה החילוק בין המטרונה שהיא קבלת התורה במתן תורה לבין הדינים שקבלו ישראל לפני במרה³ ואחריה במוצאי יום כפור שבו ירד משה רבנו עם הלוחות השניות, כמ"ש שם⁴. "והודעתי את חקי האלקים ואת תורותיו". ואומר המדרש שהם הכלי זין

¹ ספר המדות – ערך חדושין דאורייתא חלק שני אות ז. מחדשי אורייתא צריכים ללמד קדם החדוש פוסקים וגם אחר כך. והלמוד פוסקים הוא השמירה של החדושין, שלא יגע בהן זר. גם כשרוצה לעשות צדקה צריך לעשות כן כמו בחדושין: עכ"ל וכן כתב רבנו בספר המדות ערך צדקה ח"ב אות ח'.

² שמות רבה (וילנא) פרשה ל' סוף סימן ג' (פרשת משפטים) – ד"א ואלה המשפטים מה כתיב למעלה מן הפרשה (שם / שמות / יח) ושפטו את העם בכל עת ואמר כאן ואלה המשפטים והדברות באמצע, משל למטרונה שהיתה מהלכת הוין מכאן והוין מכאן והיא באמצע, כך התורה דינין מלפניה ודינין מאחריה והיא באמצע, וכן הוא אומר (משלי ח) באורח צדקה אהלך, התורה אומרת באיזה נתיב אני מהלכת אהלך בדרכן של עושי צדקה, בתוך נתיבות משפט התורה באמצע ודינין מלפניה ודינין מאחריה, מלפניה שנה' שם שם לו חוק ומשפט, ודינין מאחריה שנאמר ואלה המשפטים.

יפה תואר שם – (ג) מה כתיב למעלה וכו'. איכא למידק מה קשה לו בואלה המשפטים, ובמ"ש למעלה ושפטו את העם. ועוד דפתח בושפטו את העם, ומסיים בשם שם לו וכו'. וי"ל דמשום דואלה מוסיף על הראשונים כמאן דאמר לעיל, מוסיף על הראשונים מה שכתוב למעלה שם שם לו חק ומשפט, דלא ס"ל כד' ישמעאל במכילתא דאמר מה הראשונים מסיני וכו' דקאי אדברות, אלא אמשפטים דומיא דהכא דכתיב משפטים. אלא דלדעת המדרש דלעיל פירוש מוסיף על הראשונים, שחשובים כראשונים, דומיא דואלה תולדות אהרן דמייתי. אבל אגדה זו לא ס"ל הכי, דמאי קמ"ל דאמאי לא להו הך חשובים כמותם, אלא פירושו שכמו שהראשונים קדמו לצורך התורה, כן האחרונים באו אחריה, לפי שהם כזיין מקדם ואחור. ודעת אגדות אלו שמקצת מהדינים נצטוו קודם מתן תורה במרה, ומקצתן אחר עשרת הדברות, וכדכתיב שם שם לו חק ומשפט, דמשמע דינים קנסות ודיני אבלות. ולפי שלפי זה היה ראוי שיכתבו המשפטים סמוך נו ע"ב. ומו"מ מצי סבר דלאו כל הדינים נאמרו במרה אלא מקצתם, וכדמשמע דהוא דעתיה דר' אלעזר המודעי דדריש במכילתא [בשלח ויסע פרשה א] חק אלו עריות, ומשפט אלו אונסים ודיני קנסות ודיני אבלות. ולפי שלפי זה היה ראוי שיכתבו המשפטים סמוך לפרשת הדברות כמו שכתוב כאן אחריה מיד, כי פרשת המזבח היא מענין מתן תורה, דכתיב אתם ראינו כי מן השמים דברתי וכו', ואינה הפסק, ואילו פרשת שם שם לו חק ומשפט רחוקה מהדברות, כי ביניהן פרשת המן ועמלק ויתרו. לכך אמר שהרי נכתבו אצלם במ"ש בפרשת יתרו ושפטו את העם, וזה יספיק להעירנו אל הסמיכות, אבל מ"מ בקרא דושפטו לא סגי, דלא ילפינן מהתם שקדמו משפטים לתורה, ודאי לאו קרא דחק ומשפט דכתיב במרה י"ל דיתרו אחר מתן תורה בא, או דמשפטו פשרה ואומד הדעת קאמר, להכי מסיים בקרא דחק ומשפט. אי נמי סדר הפרשיות קשה לו, דס"ל דיתרו אחר מתן תורה בא, מכיון דכתיב ושפטו את העם, וזה אי אפשר אלא אחרי המשפטים, הילכך היה לו לסמוך פרשה זו לשל יתרו, וכיון דאקדים פרשת יתרו למתן תורה היה לו לקדם ג"כ פרשת משפטים. והשיב שבא להעיר שהתורה מענינה להיות דינים מלפניה ומלאחריה, ולכן הקדים פרשת יתרו דכתיב בה משפטים, לומר שמה שקדמו משפטים במרה, כך היא דרכה של תורה:

משל למטרונה וכו'. קשה מה ענין היות המשפטים מזה ומזה, דקמדמי לה לזיין שמצדדי המטרונה. ועוד שהמטרונה זולת הזיין, אבל המשפטים הם חלק גדול מהתורה. ויראה שעם היות המשפטים מחלק התורה, אינם מכוונים לעצמם, אלא למשמרת התורה, כמו שהקרבנות להרחיק מעבודה זרה, וכמה מצות להרחיק מתכונות רעות כדברי הרב [מורה נבוכים ח"ג פמ"ו]. וזה שהתורה במה שהיא תורה, היא לתקן הנפש ולהביאה אל ההצלחה האחרונה, כאומרו [תהלים יט, ח] תורת ה' תמימה משיבת נפש. אמנם המשפטים הם מישירים לתיקון הקיבוץ המדיני אשר יחיו בהם, לזה אמר שהם כזיין השומר למטרונה מלפניה ומלאחריה, וכן המשפטים הם לצורך קיום התורה, שאלמלא מורא המשפטים, רוב [בני] אדם ירסו בגול ועריות וכדומה, ונמצאו יורדי גהינם. או יראה בענין הזיין, שלעולם המשפטים לתיקון הקיבוץ, ואף על פי שעיקר התורה להשלמת הנפש, מ"מ משלימותה ותפארתה כי לא יחסר כל בה. וכן ענין כלי הזיין ההולכים אצל המטרונה, כי אינן לשמירה, כי מי ישלח ידו בה וניקה, אלא הם לכבוד ולתפארת, כי כלי הזיין תכשיטין בעולם הזה לכולי עלמא, כדתנן בפרק במה אשה [שבת נו ע"א]:

התורה אומרת. קשה דפשיטא שהם דברי התורה, מהכתוב שאומר שם [משלי ח, א] הלא חכמה תקרא. ויש לומר שהביא ראייה אל היות המשפטים בלתי עצם התורה, ממה שהתורה אומרת שתהלהך בתוך נתיבות משפט, ואיך יתכן שהיא תאמר כן, אם המשפטים עצמם היא התורה:

באי זה נתיב. קשה דמשמע דאנתיבות משפט קבעי, ומהדר אהלך וכו' צדקה. ויש לומר שלפי שיש הבדל בין נתיב ודרך ואורח, כי הנתיב הוא האורח הצר מאד, שאל על הנתיב, והשיב שדרכה בצדקה, והנתיב הוא המשפט, וזה שבבחינת דרך הצדקה יובן נתיב המשפט, וזה שהצדקה היא לפנים משורת הדין, והיא דרך רחבה, כי על הרוב צריך לעשות כן. אמנם המשפט האמיתי לא יעשה אלא על המעט, כי לא חרבה ירושלם אלא על שהעמידו דבריהם על דין תורה וב"מ ל ע"ב. מלבד היות המשפט האמיתי קשה ההמצא בכונן לדיין, כי הוא מהדברים המכוסים מבני אדם כדלעיל ספר א' פרשה ס"ה ז, ואסמכוה אבי המשפט לאלהים הוא ודברים א, יז, ולכך אמר שהמשפט אורח צר:

³ כמ"ש בשמות פרק טו כה "שם שם לו חק ומשפט" וביארו במכילתא פרשת ויסע פרשה א – (שמות טו כה) "שם שם לו חק ומשפט". חק זה השבת ומשפט זה כיבוד אב ואם דברי רבי יהושע. רבי אלעזר המודעי אומר חק אלו עריות שנאמר (ויקרא יח) לבלתי עשות מחוקות התועבות ומשפט אלו דיני אונסין ודיני קנסיות ודיני חבלות:

ועיין סנהדרין דף נו: – והתניא עשר מצות נצטוו ישראל במרה שבע שקיבלו עליהן בני נח והוסיפו עליהן דינין ושבת וכיבוד אב ואם דינין דכתיב (שמות טו-כה) שם שם לו חק ומשפט שבת וכיבוד אב ואם דכתיב (דברים ה-יב/טז) כאשר צוך ה' אלהיך ואמר רב יהודה כאשר צוך במרה.

⁴ כמו שכתוב שמות פרק יח (יג) ויהי ממחרת וישב משה לישפט את העם ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב: (יד) ויבא חתן משה את כל אשר הוא עשה לעם ויאמר משה ויהי ה' אלהי ישראל וישב לעם מדוע אתה עושה לעם מדוע אתה עושה לעם נצב עליך מן הבקר עד הערב: (טו) ויאמר משה לחתנו כי יבא אלי העם לדרש אלהים: (טז) כי יהיה להם דבר בא אלי וישפטי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלהים ואת תורתיו:

שלפניה ואחריה לשומרה. ומשמע מרבנו שמתן תורה דהיינו עשרת הדברות, יש להם דין של חידושי תורה, לעומת הפסקי הלכות שמשה לימד את ישראל במרה ואחרי מתן תורה. כדי לשמור על התורה שקבלו בהר ובלוחות.

אמנם גם דבריו סתומים וצריך ביאור. ואולי אפ"ל טעם שמתן תורה נחשב כחידושי תורה ולא כפסקי הלכות, כי אע"פ שעשרת הדברות הן כפסקי הלכה אבל ניתנו לעם ישראל לא בבית המדרש אלא בקולות וברקים עד שפרחה נשמתם בכל דבור ודבור (כמבואר בשבת פח). כי הן שרש כל התורה כולה, על כן ניתן באופן שנחקק בנשמתם באופן שיוכלו להבין דבר מתוך דבר גם את כל הדינין היוצאים מהם, עכ"פ בכח, כל אחד לפי כוחו, דהיינו שלא הפסק הלכה שבאותו דיבור היה העיקר, אלא כל הכלול בתוכו. כך נ"ל לבאר ממה שלפי רבנו נראה שחושב את מתן תורה כדין חידושי תורה ולא כפסקי הלכה.

וטעם שמחידושי תורה יש יניקה לקליפות ואילו מפסקי הלכה אין, עד שנעשים הפסקי הלכה שמירה לחידושים, אולי אפ"ל כיון שחדוש תורה הוא בחי' שיוצא להבין דבר מתוך דבר ועי"ז יוצא מגבול הכתוב, לכן הוא בסכנה שיצא יותר מדאי. וכמבואר בתורה רסב/ו שחידושי תורה הם בחי' מעין היוצא מבית ה' שתחילה הוא נקודה קטנה והולך ומתרחב עד שנעשה נהר רחב וגדול. וצריך שמירה גדולה לכוון שלא להרחיב יותר מדאי ולא לקצר מדאי, כי יש על תאוה גדולה להמציא חדשות כמבואר בחיי מוהר"ן/י.

ואולי אפשר ללמוד ממה שהעצה לזה היא לימוד פוסקים לפני ואחרי, שהסכנה בחידושי תורה היא שיחדש חדוש שסותר הלכה. ובוה בעצמו יש בחי' שלפני הלכה דהיינו שמחדש שצריך לבטל עשה בשב ואל תעשה, כגון לעבור זמן תפלה כדי להתפלל בנקיות. ויש בחי' של אחריה שמחדש מצוה שחשיבותה דוחה איסור, ועי"ז עובר על לא עשה, כגון כדי להיות במחיצת הצדיק לעבור איסור תחום שבת, או להכות את מי שמבזה את הצדיק.

כי באמת לחדש פסק הלכה צריך ברור גדול כמבואר בתורה סב שעד שמברר פסקי הלכה אזי הוא בחי' מחלוקת בחי' טוב ורע בחי' כשר ופסול טהור וטמא מותר ואסור. והסתרת הידיעה היא ע"י היצה"ר וכשמברר את ההלכה מתבטל המחלוקת ויצה"ר.

וממה שהזכיר רבנו ואמר פעם/ט לאחד יכול אתה לקמט את ספרי כפי רצונך ובלבד שלא תפגע בסעיף קטן בש"ע. משמע שיש לזה יצה"ר גדול.

וכגון מה שמצינו צדיקים שהבינו שמרוב קדושת התפילה צריך להיות בה נקי ביותר, ומאריכים בבית הכסא עד שעובר זמן תפלה ורבנו חזר כמה פעמים/ו שזו טעות. וכן צדיקים שהיו עושים הכנות רבות לתפילה שתהא במחשבה זכה ראה ש"ע או"ח סימן צח ואיתא בברכות ל: שחסידי הראשונים היו שוהים שעה קודם ושעה אח"כ, אלא שהם מאריכים מאד עד שעובר זמן תפילה, ורבנו אמר עליהם/א שהם שוגים בזה. וכן מצינו צדיקים שאמרו שמרוב קדושת הסוכה לא ראוי לישן בה, וכן בסעודה שלישית בשעת רעוא דרעוין לא ראוי לעסוק באכילה. ועוד כיוצ"ב שמחדשים חידושים שבאמת יש בהם הגיון וכוונה טהורה לשם שמים, אבל כיון שזה סותר הלכה פשוטה אומר רבנו שזו היצה"ר המתלבש במצוות ומסית לבטל הלכה פשוטה בש"ע, וזו יניקתו מהחדוש. ואולי אולי לזה כוון כאן רבנו לבד מעניין רוחני שמסתמא יש בזה. אולי גם פשוטו שצריך ללמוד פוסקים לפני כדי לזכור לא לצאת מגדרי ההלכה בשעה שמחדש, וגם אחרי שמחדש לזכור שההלכה מחייבת לא לקיים את המתחדש כשהוא סותר הלכה.

עוד אולי אפ"ל הסכנה בחידושי תורה שתהיה חכמתו מרובה ממעשיו/ב. שיש בזה כמה חסרונות ראה תורה נה/א¹ ונ"ל עוד שמתרגל ללמוד כחכמה ולא על מנת לקיים. ועל כן ע"י למוד פסקי הלכה על מנת לקיים מרגיל עצמו ללמוד כל דבר כדי לקיים, וגם מקיים.

רש"י פסוק יג – ויהי ממחרת – מוצאי יום הכפורים היה כך שנינו בספרי ומהו ממחרת למחרת רדתו מן ההר. ועל כרחך אי אפשר לומר אלא ממחרת ידה"כ שהרי קודם מתן תורה א"א לומר והודעתי את חקי וגו' ומשנתנה תורה עד ידה"כ לא ישב משה לשפוט את העם שהרי ב"ז בתמוז ירד ושבר את הלוחות ולמחר עלה בהשכמה ושהה שמונים יום וירד ביוה"כ.

¹ וזה לשונו בתורה רסב – כי בשמתיחיל לחדש בתורה, אָי מתחיל לנבֵע מעין בבחינת (יואל ד): "ומעין מבית ה' יצא", שהוא השכל, כמו שכתוב (משלי כ"ד): "בְּחִכְמָה יִבְנֶה בֵּית". וְזֶה הַמַּעֲשֵׂן בְּתַחֲלָה הוּא צָר וְקָטָן, וְאַחַר כֵּן מִתְרַחֵב וּמִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ נִהְרֹת.

² חיי מוהר"ן אות תפד – (מא) שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שְׁאָמַר שֶׁהוּא יִצַר הָרַע גְּדוֹל אֲצֵל הַלְוִיִּם לְהַמְצִיא חֲדָשׁוֹת, הֵינּוּ מֵה שֶׁכָּל אָחָד רוֹצֵה דִּיקָא לְהַמְצִיא דִּין חֲדָשׁ: וְרָאָה עוֹד מֵה שֶׁאִמַר בּוֹה בְּחַי מוהר"ן סימן קצד הוּבָא לְקַמְן בְּסוּף הַבִּיאור.

³ **שיש"ק ח"ב אות קלא** – בְּשֵׁשׁאֵל פֻּעַם אָחָד מֵאֲנִ"ש אֵת רַבְּנוּ שִׁפְרֵשׁ לוֹ דְּבַר בְּסִפְרֵי לְקוּטֵי מוהר"ן, לֹא עָנָהוּ רַבְּנוּ כְּלוּם, רַק אָמַר לוֹ: "יִבּוֹל הִנֵּה לְקַמְט אֵת סִפְרֵי כְּפִי רְצוֹנָךְ (לומר בו פירושים כלבבך) אולם אל תפגע בסעיף קטן שבשלחן ערוך!" קַעֲנִסְט קְנִיטְשֵׁן מִיֵּין סִפְרֵי וְזֵי אֲזוּי דוֹ וְיִלְטֵס אָבַעַר זְאֵלְטֵס נִישְׁט טְשַׁעְפֵּעַן קִיין סְעִיף קָטָן פִּין שְׁלַחַן עֲרוּךְ!".

⁴ **ראה ישוחות הר"ן אות ל'** וחיי מוהר"ן תפב ושם סימן תצח ועיין לקוטי עצות ערך תפלה אות צא

⁵ **חיי מוהר"ן** – אות תפז (מד) אָמַר הַצְּדִיקִים שׁוֹגִים בְּזֶה בְּמָה שְׁמֵאֲחָרִים זְמַן תְּפִלָּה:

⁶ **אבות פרק ג משנה ט'** – הוּא (כִּי חֲנִינָא בֵּן דוּסָא) הִיָּה אֹמַר, כֹּל שְׁמַעְשֵׁי מְרַבִּין מִחֲכָמָתוֹ, חֲכָמָתוֹ מִתְקַמֵּת. וְכֹל שְׁחֲכָמָתוֹ מְרַבָּה מִמַּעֲשָׂיו, אֵין חֲכָמָתוֹ מִתְקַמֵּת:

גם הצדקה צריכה שמירה מלפנים ומאחור

בספר המדות ובמדרש הנ"ל מבואר שגם צדקה היא כמו חדושי תורה, שצריכה שמירה לפנייה ואחרייה, וצ"ע במה דומה הצדקה לחדוש תורה שגם היא צריכה שמירה לפנייה ומאחור. ואולי כי צדקה היא שנותן ממונו לעני, וזה עיקר גדר אדם כמבואר בזוהר הובא בתורה לז. ודייקא לכן יש בזה גם סכנה שהמתן צדקה בעצמו יפיל אותו מגדר אדם, כי גדר אדם הוא צדיק חונן ונותן אבל כשנותן על מנת לקבל, כגון כבוד או גאוה או חושב שהעני חייב לו, אזי לא רק שלא נעשה איש ע"י הצדקה, אלא גם נפל לבחי' בהמה. אבל ע"י לימוד פסקי הלכה נשמר מזה וצ"ע איך? ואולי כי הפסקי הלכה מכניעים את היצה"ר כמבואר בתורה סב וחוקקים אמת באדם כמבואר בתורה ז' וצ"ע.

עד כאן הקדמה

*

תורה כא [יד]

י"כשמחדשין חידושי תורה, ואזי יש אלו הידועים הסט"א המסתכלי' ומצפים ע"ז-על
זה, דהיינו לינק מהחדושים, ועי"ז להפיל את המחדש מהקיום הנכון שלהם. וצריך להעמיד אנשי חיל להעמידם לפנייהם ולאחרייהם של החידושים כדי שלא יתקרב אליהם זר [טז]/[יז] וזה נעשה ע"י לימוד הפוסקים [יח]/[יט] ונראה שהכוונה לפסקי הלכה למעשה, שצריך ללמוד פוסקים קודם החידוש שמחדש ואח"כ נראה לומר שהחידושים הם הלימוד בעיון, שע"י שמעיין ומקשה ומתריך מניה וביה וממקום רחוק (ובי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן)/כ' ומבין דבר מתוך דבר, מוליד חדוש/כ"א. וכיון שהסט"א יכולה לינק מהחידוש, לכן צריך ללמוד פוסקים בכוונה לקיים ולשמור, לפני שלומד בעיון ואחרי כן, דהיינו לשנן הלכות פסוקות ולהבינם ע"י למוד החידושים שחדשו בהן המפרשים, כדי שיהיה בקי הלכה למעשה. ועי"ז נעשין בחי' אנשי חיל מלפניהם ומלאחרייהם השומרים על החדושים שמחדש מיניקת הסט"א. ואזי התורה שמחדש יורדת והולכת ביניהם לבטח, כי האנשי חיל דהיינו הלימוד פוסקים עומדים

משנה יז - הוא (כזי אלעזר בן עזריה) היה אומר, כל שחכמתו מרבה ממעשיו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרבין ושרשיו מעטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה יז). והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב. אבל כל שמעשיו מרבין מחכמתו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מעטין ושרשיו מרבין, שאפלו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו, שנאמר (שם). והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חם, והיה עלהו רענן, ובשנת בצרת לא ידאג, ולא ימיש מעשות פרי:

עיון פרי הארץ (לרבי מנחם מנדל מויטפסק) ריש פרשת נשא בשם מפרשים שמדייק מהלשון חכמתו מרובה שזה עיקר הגורם ולא מיעוט המעשים. ועי"ש ביאור נפלא בזה כיצד כל חכמת תורה דהיינו מצוות תורה מקדשת האבר השייך לה ע"י קיומה במעשה אבל כשחכמתו מרובה מהמעשה אזי כל הגדול מחבירו יצרו גדול כי הפירוש בזה שרק חכמה שלא קיים אותה למעשה היא נהפכת ליצה"ר, כי המעשה מנן ובלא מעשה אין מה שיגן מאותה חכמה.

ל' לקוטי עצות עפ"י תורה נה אות ו' - ערך דעת אות לט - צריך לשמר את עצמו מאד מרובי חכמות שלא יהיה חכמתו מרובה ממעשיו כי עקר חוזה הלב, שיתקרב אל האמת, לשם יתברך ולתורתו הקדושה, הוא רק על ידי מעשים טובים. אבל מי ששכלו יותר ממעשיו הטובים, אין בו כח בלבו להכיל את שכלו בקדושה כראוי. ואז על ידי השכל הוא מחטיא ביותר. על כן צריך להתרחק מרובי חכמות של הבל שהם חכמות של העולם. וביותר צריך להתרחק מחכמת הפלוסופיא רק לבטל את שכלו נגד אנשי אמת שהולכים בדרך האמת כפי מה שקבלנו מברותינו, זכרונם לברכה. [עין לקמן חקירות אות ו':]

^י לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^י בתקפא ש' ראשונה שמאלית וימנית וש' שניה ימנית

^{טז} שמות רבה ל' ג'.

^י הובא לעיל בתחילת ההקדמה.

^י ספר המדות חדושי דאורייתא ח"ב ז'.

^ט הובא לעיל בתחילת ההקדמה.

כ' שזה שייך בתורה דווקא ומי שיש בכוחו, והיא התורה שבע"פ שנתחדשה מתורה שבכתב ע"י התנאים. ועיין תורה נז אות ב' שהחכמים נקראים "עצות מרחוק", כי עצתם מרחוק, בבחינת: "ממרחק תביא לחמה" (משלי ל"א). "כי דברי תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר" (ירושלמי ראש השנה פרק ראיהו בית דין), שהחכמים למדים דבריהם ממקומות רחוקים שבתורה, שזה נמסר להם לדרש התורה לכל הפציהם, בשלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן.

כ"א כמבואר בתורה קה - כי בשיושב ללמוד, ונותן מחשבתו ולבו בהתורה, ומתעלם בה, נקרא עבור, כי הוא מתעלם בה כעבור במעי אמו. וכשולמוד התורה ומבין בה, נקרא 'לדה ויניקה', כמו שכתוב (משלי ה): "דדיה ירוך ככל עת". ואחר כך בשמבין דבר מתוך דבר ורוצה לחדש בה, נקרא 'מחין'. כדאייתא בגמרא (ירושלמי ראש השנה פרק ראיהו בית דין): על פסוק: "ממרחק תביא לחמה", כי התורה נקרא עניה במקומה ועשירה במקום אחר, שצריך להביא ראיה במקום אחר. ולכן נקרא חכמה, על דרך קהלת ז': "אמרת אהבתי חכמה והיא רחוקה ממני". נמצא בשמבין דבר מתוך דבר נקרא מחין, הינו חכמה. וכשולמוד באפן זה, אז היא תשובה גמורה. ומקשר האותיות והצירופים שבלות העולמות אל שרשן ואל מקומן.

עם הכלי זיין כי הלימוד פוסקים על מנת לקיים ולשמור, הוא כמו כלי זין נגד הסט"א הרוצה לינק מהלימוד בעיון ולהסית את הלומד לחדש גם חדוש הסותר את ההלכה/כ"י וגם להרגיל את המחדש ללמוד שלא על מנת לעשות, אבל ע"י הלימוד פוסקים לפניו אחרי שמחדש, נעשה הלימוד הזה כמו כלי זין העומד כנגדם **ואינם יכולים אלו הידועים הנ"ל להתקרב :**

נראה כוונת רבנו שע"י לימוד פוסקים מרגיל עצמו ללמוד על מנת לעשות, ומרגיל עצמו להצמד תמיד לגדרי ההלכה, וכיון שהעסק בחדושי תורה יכול לגרום לו לצאת ממחיצות ההלכה וגם שתהיה חכמתו מרובה ממעשיו, כי למחדשים בתורה יש תאוה גדולה לחדש חדושים ולהמציא חדשות/כ"י על כן לימוד הפוסקים לפני ואחרי נעשה שמירה מיניקת הסט"א המסית ומדיח לעבור על ההלכה.

כי על המחדש בתורה יש קטרוג גדול וצריך זכות גדולה להתגבר על היצה"ר שמתגבר בו ע"י אותם ידועים הנ"ל שמשדלים להסית אותו מהכוונה האמיתית בחדושי התורה שהם לגלות כבוד שמים ולהחזיר בתשובה את הלומדים, כמבואר בלקוטי תפילות על תורה לו – ותאיר עיני בתורתך ותזכני לחדש בתורה תמיד חדושים אמתיים, חדושים הנמשכין מעי"ן פנים של התורה הקדושה, חדושים המביאין לידי מעשים טובים, חדושים שיש להם כח להוציא את האדם מגלות של עי"ן אמות מתאזיהן ומדותיהן הרעות, ולקרבן אל התורה ואל העבודה, חדושים שנמשכין על ידם נשמות חדשות לכל השומעין את החדושים הללו:

עוד שם עפ"י תורה נד – וחנני מאתך דעה בינה והשכל וקדשני בקדשתך העליונה ועזרני שאזכה גם כן לחדש בתורה חדושים אמתיים הנמשכין מן הקדשה ועזרני שיהיו כלם טוב בלי שום אחיזת הרע חס ושלום, ובלי שום פסלת כלל חנני ופדני וזכני מהרה שאזכה לטהר ולקדש עצמי באמת ואזכה לשבר הפח המדמה ולבטלו ולגרשו מאתי

עד כאן ביאור חברותא לתורה כא תנינא

כ"י ראה לק"ה הלכות בכור בהמה טהורה הלכה ג אות ט' – ומחמת זה אסור ללמד שום דין מכוננות, דהיינו שיצא לו איזה דין והנהיגה על פי הכוננות, כי זה אסור גדול וכמו ששמעתי מרבנו זכרוננו לברכה שמי שרוצה לחדש חדושים בתורה מתר לו לחדש כל מה שירצה אם הוא ראוי לכך ובלבד שלא יוציא שום דין על פי חדושו ודרושו שמחדש בתורה כי דיני התורה צריכין לבררם רק על פי דברי רבותינו זכרונם לברכה בגמרא ופוסקים, אבל חלילה להוציא להוציא שום דין על פי סברות שמחדש ודורש בתורה בדרך דרש וסודות וקבלה:

כ"י כמבואר בחיי מוהר"ן אות קצד – גם בעניני התורה הקדושה שמעתי מפיו הקדוש שאינו מסכים על אלו הלומדים והגדולים שרוצים דיקא להמציא חדשות, כגון איזה דין חדש או איזה הנהיגה חדשה, וכוננתם אינה על האמת לאמתו רק להמציא חדשות. ואמר שהיא תאוה אצל הגדולים להמציא חדשות דיקא ולא היה דעתו מסכים על זה כלל, כי אין אנו צריכין להמציא חדשות רק העקר שיהיו פונתו אל האמת לאמתו:

